

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

De tweede verzoeking van Christus

'Toen nam Hem de duivel mede naar de heilige stad en stelde Hem op de tinne des tempels. En zeide tot Hem: Indien Gij Gods Zoon zijt, werp Uzelven nederwaarts'.

Matthéüs 4:5, 6a.

Christus was door Johannes in de Jordaan gedoopt. Christus was ondergegaan in de Jordaan en weer uit het water gekomen. Zo zou zijn weg zijn: door lijden tot heerlijkheid. Toen sprak ook de Vader: 'Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Dewelke Ik al Mijn welbehagen heb'. Hier werd Christus aangewezen als de Middelaar. Nu zouden de laatste drie jaren van Zijn middelaarswerk aanbreken. Nu zou Hij gaan betalen aan de gerechtigheid van God. Over drie jaar zal de kop van de duivel vermorzeld worden op Golgotha.

Na de doop wordt Christus 'van de Geest weggeleid in de woestijn' (Matthéüs 1:4). Daar wordt Hij verzocht door de duivel. Moet dit nu het eerste Middelaarswerk zijn na de doop in de Jordaan? Was het niet beter geweest als Christus aan de oevers van de Jordaan een ontroerende preek over Zijn werk op aarde had gehouden? Nee! Christus wilde Zich gewillig stellen onder de verzoeking van de duivel. Wat was immers de eerste zonde van de mens in het paradijs? Dat de mens de verzoeking van de duivel niet kon weerstaan. Nu laat Christus Zich als Borg verzoeken, om de wortelzonde van Zijn Kerk te verzoenen.

Matthéüs schrijft in vers 5 dat Christus Zich mee laat voeren met de duivel, zoals een vader zich mee laat trekken door een klein kind. Wat zien we hier de gewilligheid van Christus. Hij wilde Zich laten verzoeken om een schuldige

Kerk te kunnen redden. Verzoeken van de duivel. Ze zijn er om ons heen. De duivel lokt en trekt naar de wereld en de zonde. Hij probeert een mens altijd te trekken van de ernst van het leven. Heeft u de macht van de duivel en de kracht van de zonde al als een last ervaren? Van nature laten we ons zo makkelijk meelokken. Dan gevoelen we het Godonterende van de zonde niet. Gelukkig is de mens die de zondelast mag gevoelen door de ontdekkende werking van de Heilige Geest.

De duivel neemt Christus mee. Waarheen? Naar de tempel, de kerk! De duivel kan ook in de kerk zijn. Dan trekt hij mensen bij het woord vandaan. Dan dwalen de gedachten af onder de preek. Of hij laat een kerkmens heel kritisch luisteren naar de preek, zodat die mens zijn eigen ziel vergeet. Hij kan kerkmensen ook een hele dienst na laten denken over tocht in het kerkgebouw, de temperatuur, een onhandige organist... Als de duivel een mens maar kan aftrekken van de ernst van het Woord! Christus wordt op de tinne van de tempel gebracht. Dat is de zuidoostelijke hoekmuur van het tempelplein. Daar staat de Middelaar op de hoge muur. Aan de ene zijde is het 150 meter diepe Kedrondal. Aan de andere kant het tempelplein. Mensen gaan en komen. Offerdieren worden meegenomen naar het altaar. De priesters en de Levieten zijn aan het werk. Ginds rookt het brandofferaltair. Op de

muur staat het Lam van God. Dan gaat de duivel spreken: 'Indien Gij Gods Zoon zijt...' Hij betwijfelt wat de Vader kort daarvoor bij de doop in de Jordaan had gesproken: 'Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde...'. De duivel betwijfelt het gesproken Woord van God. Dat deed hij al in het paradijs: 'Is het ook dat God gezegd heeft ...?' Dat deed hij ook door de spotters rondom het kruis: 'Indien Gij Gods Zoon zijt'. Hij zaait nog twijfel in het hart over de woorden die God in het leven van Zijn kinderen heeft gesproken. 'Werp Uzelven nederwaarts...' Welke kant heeft de duivel opgewezen? Wees hij naar het diepe Kedrondal of naar het tempelplein met de krioelende mensenmassa? Hij had niet het Kedrondal op het oog, want in de woestijn waren nog diepere ravijnen. Dan had hij Christus niet naar de tempel gebracht. De duivel wijst naar het tempelplein. 'Spring naar beneden, dan zullen de engelen komen en U op hun vleugels dragen'. De duivel ziet het graag als volgt gebeuren: Christus springt naar beneden, de mensen op het tempelplein kijken verbaasd omhoog, engelen dragen Hem op wonderlijke wijze en dan zal er een gejuich losbreken op het tempelplein: Dit is onze Messias! Is dit een verzoeking? Jazeker. De duivel wijst de Heere Jezus de kortste weg naar de overwinning aan. De satan wijst een weg aan zonder lijden. Dat was een

Inhoud

Meditatie: De tweede verzoeking van Christus	1
Een kleine smidse	2
Enkele opmerking over het pastoraat bij incest (1)	4
De vreemdeling in bijbels perspectief (1)	5
Kerknieuws	7
Berichten	9
Predikbeurten	10

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
F. Bolstraat 12, 2981 CC Ridderkerk
tel. 0180-425915.

Kerkelijk nieuws en berichten aan:

redactie-secretaris: C.G. van Es
Ronsseweg 527,
2803 ZJ Gouda,
tel. 0182-571292, fax 0182-533928.

Abonnementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk
aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor
abonnementsgelden: 64327.

Alle advertenties aan:

Administratie van de Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abonnementsprijs
bij vooruitbetaling:

voor Nederland: f 24,00 = €11,- per
halfjaar (te betalen per 1 april en 1
oktober d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:

Luchtpost:
Amerika \$ 56,-, Canada \$ 68,-.

Zeepost:
Amerika \$ 49,-, Canada \$ 59,-.

Advertenties f 1,10 = € 0,50,- per mm.

Familieberichten
f 0,85 = € 0,40,- per mm.

Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk
donderdagmorgen in bezit van de
administratie te zijn.

Faxberichten vrijdag voor 12 uur.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 12 uur (telefonisch).

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

diepe verzoeking. Om de deugden van de Vader te verheerlijken en zondaren zalig te maken moest het echter door lijden tot de heerlijkheid gaan. Maar ook hier blijkt de gewilligheid van de Zaligmaker. Hij weerstaat de verzoeking. Christus overwint.

Zonder lijden naar de heerlijkheid. Dat wilde Petrus ook, toen de Heere Jezus ging spreken over Zijn lijden'. Toen zei Petrus: 'Dit zal U geenszins geschieden'. Gods kinderen willen niet sterven aan alles wat buiten Christus is. Daar moeten ze voor ingewonnen worden.

Ze moeten leren kruisdragen achter Christus. Daarom zei Christus tegen Petrus: 'Ga weg achter Mij, satanas'. De Heere Jezus hoorde uit de mond van Zijn kind Petrus dezelfde klanken als hij hoorde van de duivel op de tempelmuur. Ondanks de duivel, het onbegrip in het leven van Zijn kinderen, vervolgde Christus Zijn lijdensweg naar Golgotha. Hij wilde lijden, uit liefde tot Zijn Vader, uit liefde tot Zijn volk.

Aagtekerke,

ds. C. Neele.

Een kleine smidse

'Wij staan aan het begin; en zien wij op het gebouwtje en vergelijken wij de wetenschap onzer theologen met wat hier geleerd wordt, dan zouden wij ons scharen bij degenen die weenden toen zij de tweede tempel aanschouwden...'

Deze woorden werden uitgesproken door ds. G.H. Kersten op 13 januari 1927, 's avonds in het kerkgebouw aan de Boezemsingel te Rotterdam aan het einde van een bijeenkomst waarin de Theologische School werd geopend. Over enkele dagen zal dat 75 jaar geleden zijn! Dat is een zaak om bij stil te staan. De curatoren en docenten hebben dan ook besloten dat te doen. En wel op twee manieren. In de eerste plaats zal er op zaterdagochtend 26 januari Deo Volente een herdenkingssamenkomst worden gehouden in hetzelfde

kerkgebouw aan de Boezemsingel waar destijds de opening plaatsvond. Ieder die belangstelling heeft, is daar hartelijk welkom. Er zullen enkele korte lezingen worden gehouden over de vóórgeschiedenis en over de geschiedenis van onze school. Verder zullen enkele predikanten impressies geven van hun studentenjaren. Tenslotte zal ook de jubileumbundel worden gepresenteerd – en dat brengt me bij de tweede manier waarop aan het 75-jarig bestaan van de school aandacht wordt besteed. Deze bundel, die de naam *Ontboezemingen* draagt, is een mooi boekwerk van zo'n 200 pagina's, waarin de belangstellende al lezend en kijkend naar de talrijke foto's heel wat uren door kan brengen. In dit nummer van ons blad kunt u meer over dit boek lezen.

Naast kritiek ook liefde

We hopen op een goede samenkomst. Het moge blijken dat er in het midden van onze gemeenten nog een volk is dat de opleiding liefheeft. Er is vandaag de dag veel kritiek. Nu zijn er aan kritiek altijd twee kanten. Degene die bekritiseerd wordt, moet zich wachten voor persoonlijke gekwetstheid en beledigd eergevoel, twee dingen waarvan we meestal maar al teveel hebben. Hij moet zich ook afvragen of de kritiek terecht is, of althans kernen van waarheid bevat. Degene die kritiek levert, moet zich afvragen wat zijn motieven zijn. Er waait helaas een scherpe en kritische geest rond in de kerk. Voor we het weten, zijn we ermee

- Ds. H. Kieviet -

besmet. Dat die kritiek buiten onze gemeenten leeft, is te verwachten. Het is nooit anders geweest, zolang ons kerkverband bestaat. Voor de één is de opleiding veel te gering en van te weinig niveau; voor een ander is het een blijk dat de Geest is geweken en dat wij het van de boeken verwachten. Maar als kritiek ook in eigen kring soms scherp en onbillijk wordt geuit, doet dat pijn.

Nu is ook dát nooit anders geweest! Ook ds. Kersten heeft veel kritiek en tegenkating vanuit de eigen kring ondervonden, voor de school kon worden geopend. Er was echter óók liefde. Wat moet het hem goed gedaan hebben, toen op die openingsdag in 1927 de liefde bleek. We laten hem nog maar even aan het woord in zijn verslag van de samenkomst, zoals hij dat in zijn eigen bondige stijl in *De Saambinder* heeft neergeschreven. Meer dan een half jaar tevoren had hij als zijn verwachting uitgesproken dat 'wij D.V. voor de opening der school van heinde en verre samenkomen mogen...' In die verwachting werd hij niet beschaamd! 'Reeds voor 9 uur in de morgen kwamen de eerste afgevaardigden der gemeenten, spoedig door anderen gevolgd en zich in genoeglijk samenzijn verenigend in consistorie en catechisatielokaal, waar voor koffie en brood rijkelijk was gezorgd en ieder vrij toegang vond. Trein na trein bracht vele vrienden aan, uit de plaatsen der omgeving zowel als uit verder streken. Zelfs de avond tevoren waren reeds enkelen uit Friesland en Overijssel aanwezig. Ge kondt het berekenen: de trein uit het Noorden kwam binnen: een stroom van belangstellende vrienden; een reuzen-auto uit Kampen! Tien uur: de Zeeuwen! Ze waren van de laatsten. Het ruime kerkgebouw was des morgens beneden zo goed als vol...'

Dit wijst op een belangstelling en meeleven waar men stil van wordt. Het bewijst dat de opleiding tot de dienst des Woords dan wel aan de ene kant te maken had met sommigen in eigen kring die er vierkant tegen waren (ds. Kersten spreekt van 'morren en bestrijden'), maar dat zij aan de andere kant breed door de gemeenten gedragen werd.

Geen smid in Israël

Misschien heeft de lezer zich al eens afgevraagd waarom toch boven dit

- De theologische school van de Gereformeerde Gemeenten -

artikel die merkwaardige woorden staan: *Een kleine smidse*. Ik zal het uitleggen. Eén van de sprekers tijdens de openingsbijeenkomst was de alom geliefde ds. H. Kieviet, de voorzitter van de 'Commissie van Toezicht' – wij zouden vandaag zeggen het Curatorium. Hij had 's morgens om 11 uur de samenkomst al geopend, maar 's avonds om 7 uur sprak hij de eigenlijke openingsrede uit voor een geheel bezette kerk. Hij mediteerde daarbij over 1 Samuël 13:19: *En er werd geen smid gevonden in het ganse land van Israël*. Een heel opmerkelijke tekst! De Filistijnen, die het in die dagen voor het zeggen hadden in Israël, hadden alle smederijen gesloten. Wie een ploeg of spade of bijl wilde laten scherpen, moest... naar de Filistijnen gaan om het te laten doen! Het resultaat was dat, als het tot een gevecht kwam, de Israëlieten moesten vechten zonder zwaarden en zonder spiesen. Alléén Saul en Jonathan hadden zo'n wapen; de anderen moesten het stellen met allerlei andere voorwerpen, veel minder geschikt. Een verschrikkelijk

ke toestand! Ds. Kieviet trok de lijn in zijn openingsrede door naar de hogescholen in ons land, waar onze godvruchtige vaders hun opleiding hadden genoten. Die scholen waren nu jammerlijk genoeg in de handen van de 'Filistijnen', van het ongelooft en de schriftkritiek. En dáárom was het volgens de voorzitter van de Commissie van Toezicht voor onze gemeenten harde noodzaak om te komen tot een eigen opleiding tot de dienst des Woords. Toen sprak hij de betekenisvolle woorden: 'De slijpsteen is er!' Men voelt wel wat hij bedoelde. De school aan de Boezemsingel was géén smidse zoals de hogescholen eenmaal waren geweest. Maar er wás een slijpsteen, er kon onderwijs gegeven worden, hoe eenvoudig ook. Welnu: gedurende driekwart eeuw is ons de kleine smidse van onze Theologische School gelaten. Het is nooit een Hogeschool geworden. Promotierecht hebben wij nooit begeerd of verkregen; wetenschappelijke titels niet verleend. Niettemin was er de slijpsteen. Vele studenten – 135 in totaal – zijn van de school afgeko-

men. We mogen daar de goede hand Gods over ons nog in opmerken. De heer L. Vogelaar uit Scherpenzeel hoopt in de komende vijf weken een artikelenreeks in ons blad te schrijven onder de titel *De lange weg naar de Boezemsingel*, waarin hij vooral de voorgeschiedenis schetst van onze school en met name ingaat op de positie van de zogenaamde 'oefenaars' die onze gemeenten hebben gekend. Het is natuurlijk onmogelijk in een kort artikel als dit een overzicht te geven van de 75 jaren die de school nu mag bestaan. Wie van de vóórgeschiede-

nis en de geschiedenis, van het 'vakkenpakket' en van de bibliotheek, van de sfeer en van de dagelijkse gang van zaken op school meer wil weten, moet de jubileumbundel kopen. Ik kan het u van harte aanraden. Tenslotte: we hopen Deo Volente zaterdagmorgen 26 januari om half elf vele belangstellenden – jongeren en ouderen – te mogen ontmoeten op de herdenkingssamenkomst in het kerkgebouw aan de Boezemsingel in Rotterdam.

Capelle aan den IJssel,
ds. A. Moerkerken

te van een kind in de vorm van seksuele handelingen of pogingen daartoe, meestal onder druk van geheimhouding.'

De ambtsdrager als vertrouwensman

Het is goed om te beseffen dat aan de stap van een slachtoffer van incest om contact op te nemen met de eigen predikant of ouderling een proces van inschatten en waarderen is vooraf gegaan, waarin het vertrouwen geleidelijk aan gestalte kreeg, dat men aan deze pastor werkelijk iets van het belaste en verwonde hart kwijt kon. De praktijk leert immers dat in een aantal gevallen het slachtoffer niet eens aan de dominee of de ouderling als vertrouwensman denkt. Daarnaast zijn er ambtsdragers, die in een gemeente soms met het ene ernstige geval na het andere worden geconfronteerd. Daarbij spelen wellicht, naast factoren in de persoonlijkheid van het slachtoffer, een sterke pastorale gerichtheid en het oordeel van anderen over de ambtsdrager een rol. Sommige ambtsdragers hebben a.h.w. geen antenne voor de problematiek. Ze vangen geen signalen op, hoewel het slachtoffer die bijvoorbeeld tijdens catechisatie-uren wel geeft.

Overigens moet een predikant of ouderling, die nog nooit met incest te maken heeft gehad, zich geen zorgen te maken over zijn pastorale instelling. De zonde komt niet zo algemeen voor als men op het eerste gezicht in deze tijd van taboe-doorbreking zou veronderstellen. Anderzijds is er geen reden om te denken dat het bij incest binnen de christelijke gemeente zou gaan om uitzonderingen. Gegevens uit onderzoeken wijzen erop dat in het algemeen vijftien procent van de vrouwen als kind met vormen van seksueel misbruik te maken heeft gehad.

De belofte van de pastor aan het slachtoffer

Als het slachtoffer haar of zijn geheim heeft prijsgegeven, verwacht het als regel én hulp én geheimhouding van de predikant of de ouderling. *In bijbels licht gezien moeten we alle mogelijke hulp beloven, maar nooit toezeggen dat we er met niemand over zullen praten.* Wanneer we beloven te zullen zwijgen, worden we namelijk zelf opgenomen in de kring van de zwijgende 'mede-

Enkele opmerkingen over het pastoraat bij incest

(1)
Ruim elf jaar geleden - op 17 november 1990 - verleende ds. M. Golverdingen, toen predikant te Ridderkerk-Slikkerveer, medewerking aan een themadag over de problemen rondom incest op een themadag van GLIAGG 'De Poort'. De lezing werd niet gepubliceerd, maar enkele jaren later ter beschikking gesteld aan de hervormde justitiepredikant ds. J. C. Borst in verband met het schrijven van een studie: 'Gij zijt die man' (Leiden, 1995). Omdat de lezing in deze studie werd vermeld, bleef er vraag naar bestaan o.m. bij studenten die zich voorbereiden op een taak in het maatschappelijk werk. Nu enkele kerkenraden binnen de kring der gemeenten zich bezinnen op richtlijnen (een zogenaamd protocol) voor het pastoraat rondom incest, lijkt het ons goed deze lezing alsnog te publiceren. De tekst heeft de schrijver op enkele punten herzien met het oog op de situatie van vandaag. Red.

Geheimhouding binnen de christelijke gemeente

Het begrip incest

Veertig geleden maakt het begrip incest geen deel uit van het gangbare Nederlands van het gewone gemeentelid. Het behoorde tot de taal van artsen, psychologen en andere deskundigen. Incest was een vreemd woord, dat men eigenlijk in de gewone omgang binnen de kerke-

lijke gemeente niet gebruikte. Inmiddels kwam een proces op gang waarbij men veel vrijer over het seksuele leven van de mens ging spreken dan vroeger het geval was. Die grotere openheid ging helaas gepaard met een drieste en trieste verwerping van de bijbelse waardering van het huwelijk en de geslachtsgemeenschap.

Eén van de weinige lichtpunten in deze revolutionaire ontwikkeling was de toegenomen aandacht voor de problematiek, veroorzaakt door incest. Vroeger overheerste ook in kerkelijke kring vaak de gedachte: 'Daarover praat je nu eenmaal niet. Dat is taboe.' Die periode is in zekere zin voorbij. Het taboe is grotendeels doorbroken. De zonde van incest wordt meer dan voorheen bij naam genoemd en scherper onderkend in zijn vaak bijzonder verwoestende gevolgen. In Gods Woord wordt deze zonde bloedschande genoemd (Lev. 18:6-18, 20 :11, 14,17). Bloedschande is het hebben van geslachtsgemeenschap tussen degenen, die zo nauw aan elkaar verwant zijn, dat de overheid een huwelijk tussen hen in de wetgeving heeft verboden. Het gaat bij deze zonde om seksueel misbruik in engere zin: de ongeoorloofde geslachtsgemeenschap tussen ouders en kinderen, broers en zusters. In de huidige literatuur wordt vaak de omschrijving van H. Woelinga (1988) gebruikt: 'Misbruik van macht en vertrouwen door een ouder – of gezins- of familielid ten opzich-

weters'. Wie in het pastoraat aan een incestslachtoffer op voorhand belooft te zullen zwijgen, loopt het grote gevaar dat de jeugdige zich door hem verraden zal gevoelen als er toch met derden over het geval moet worden gesproken.

De gerichtheid van de pastorale gesprekken

Overigens is het in het licht van Mattheüs 18:15-17 eis om alles te doen om te streven naar schuldbelijdenis, verzoening, hulp aan slachtoffer, dader en gezin met in acht-neming van zo weinig mogelijk ruchtbaarheid. Christus zegt immers dat onze eerste opdracht is dat wij een broeder die tegen ons gezondigd heeft eerst onder vier ogen en daarna onder zes ogen zullen bestraffen. Dat betekent uiteraard niet dat deze geheimhouding slechts voor twee gesprekken in rekenkundige zin geldt en dat wij daarna zondermeer geroepen zouden zijn om de zaak ter kennis van de kerkenraad te brengen. De Heere Jezus heeft geen aantal gesprekken voorgeschreven, maar Hij vraagt een werkelijk christelijke

gezindheid om met de dader uit liefde tot de zondaar over zijn zonde te spreken. Bij die gezindheid behoort bepaaldelijk dat er méérdere gesprekken onder vier of onder zes ogen kunnen zijn, voordat de geheimhoudingsplicht ophoudt. Een dienaar van Christus is geen opsporing-sambtenaar, maar pastor, herder, vertrouwenspersoon.

De pastorale gesprekken zijn gericht op ontdekking aan de zonde, op het komen tot schuld belijden, op het verlenen van concrete hulp, op verzoening van zondaren met God en met elkaar. Dat is alleen mogelijk als Gods Geest bekerend meekomt in het pastorale vermaan. In beginsel kan en mag de incestproblematiek tot een oplossing worden gebracht binnen de beslotenheid van het gezin en binnen de grenzen van het ambtsgeheim van de pastor en het beroepsgeheim van de professionele hulpverlener, wiens bijstand de predikant of de ouderling in een bepaalde fase altijd zal moeten invoeren.

Boskoop, ds. M. Golverdingen.

is trouwens precies een 'Nederlander'? We kunnen onderscheid maken tussen Zeeuwen, Friezen, Hollanders, mensen uit de Achterhoek, enzovoort. Nederlanders, zeggen wij, want ze hebben allemaal dezelfde nationaliteit en allemaal een Nederlands paspoort. Toch was dat vroeger niet zo. Daar komt bij dat er nogal wat Spaans bloed in Nederlandse aderen is terechtgekomen. En dat verschillende Franse namen wijzen op een afkomst van de Hugenoten. Lamain, om maar een voorbeeld te noemen. Nogmaals, wat is precies een Nederlander?

Het kan echter niet ontkend worden, dat er vandaag heel wat vreemdelingen binnen onze poorten zijn. We noemen ze soms 'allochtonen' (elders geboren) in onderscheid van de 'autochtonen' (alhier geboren). Volgens gegevens uit 1994 woonden er in dat jaar 700.000 buitenlanders in ons vaderland (Belgen, Indonesiërs, enzovoort) en ongeveer 150.000 'rijksgenoten'. Op dat moment waren er nog geen 200.000 asielzoekers. Laatstgenoemde groep is inmiddels behoorlijk gegroeid. Tussen 1985 en 1996 zijn er 240.000 asielzoekers ons land binnengekomen, voornamelijk uit het voormalige Joegoslavië, Somalië, Iran, Irak, Sri Lanka, Afghanistan, Zaïre, Turkije, Ethiopië en China. Dit betekent overigens niet dat al deze mensen gebléven zijn. Minder dan de helft kreeg een vergunning. En van deze groep is het slechts een minderheid die de felbegeerde A-status heeft verkregen. Het is echter duidelijk: het aantal 'buitenlanders' groeit, zowel in aantal als in percentage van de bevolking. Grote steden als Amsterdam en Rotterdam zijn binnenkort meer zwart dan 'blank', voorzover ze het al niet zijn.

De reactie van de Nederlandse bevolking op deze ontwikkeling is niet onverdeeld positief, om het maar voorzichtig uit te drukken. Velen zijn bezorgd. Voor deze bezorgdheid is in zekere zin grond. Ons land is immers niet gebaat met de instroom van grote aantallen moslims. Onder hen zijn extremisten die zich graag zullen inzetten voor de strijd tegen de 'ongelovigen' en de vestiging van een islamitische wereldheerschappij. Hun haat jegens Israël en het christendom moet niet onderschat worden. Men kan hier

De vreemdeling in bijbels perspectief

(1) Een inleiding

Het gebeurde in een ziekenhuis aan de Maasboulevard in Rotterdam. Ik bezocht een gemeentelid dat een ingrijpende operatie had ondergaan. Ze lag op zaal met nog vijf andere vrouwen. Bij vrijwel ieder bed stond de televisie aan. Toen het tijd was om afscheid te nemen, wilde ik eerst nog uit de Bijbel lezen en een gebed doen voor de aanwezigen. Alle televisies bleven aan, op één na. Behalve die moeder uit mijn gemeente was er maar één vrouw die haar handen vouwde. Een buitenlandse! Ze merkte mijn verlegenheid. En ze bleef net zo lang rondkijken, totdat iedereen haar voorbeeld volgde. Toen kon ik mijn werk doen. Dankzij de Heere. Maar middellijkerwijs dankzij een buitenlandse vrouw.

Vreemdelingen binnen onze poorten

In een aantal artikelen willen we nadenken over de vreemdeling in

bijbels perspectief. We zouden ook kunnen spreken van allochtonen of buitenlanders. De vraag is echter wat we eigenlijk bedoelen met 'buitenlanders'. Surinamers, afkomstig uit onze vroegere kolonie? Antillianen, ook wel 'rijksgenoten' genoemd? Zuid-Molukkers of Ambonezen, die zij aan zij gevochten hebben met 'onze jongens' in de Indonesische onafhankelijksoorlog? Belgen die over de grens gekomen zijn? Turken en Marokkanen, die eenmaal als gastarbeider naar Nederland gehaald zijn om voor ons het vuile werk te doen en inmiddels opa en oma zijn van kinderen die alleen maar Nederlands kennen? Chinezen die hier een restaurant runnen? Of asielzoekers die nog maar pas gearriveerd zijn, al dan niet als 'vluchteling' in de zin van de wet?

Dikwijls worden al deze 'buitenlanders' op één hoop geveegd, met uitzondering van genoemde Belgen. Maar het maakt nogal wat verschil waarover we praten, dunkt mij. Wat

terecht zeer bezorgd over zijn. Toch moeten wij de mens in de buitenland niet uit het oog verliezen. Wij mogen geen haat koesteren, zelfs niet als wij haat ontmoeten. Afkeer van buitenlanders kan soms te maken hebben met vreemdelingenangst, een vruchtbare bodem voor vreemdelingenhaat. Ze staat evenmin los van het steeds harder worden van onze samenleving. De mens van vandaag is niet meer zo bevoegen als de maatschappijverbeteraar van de jaren '60 en '70. Hij wil zichzelf ontplooiën en daarin niet gehinderd worden door een ander. Er wordt vaak negatief gesproken over 'al die vreemdelingen'. In elk geval is de nuance dikwijls ver te zoeken. Dit verschijnsel doet zich ook voor bij kerkmensen. Jongeren uit onze kringen kunnen er wat van. Maar ook volwassenen en ouderen vervallen soms tot borrelpraat, wanneer de allochtoon ter sprake komt. Vaak krijg je de indruk dat het allemaal criminelen en parasieten zijn. Soms wordt zelfs de suggestie gewekt dat het in hun genen zit. Ze zijn een minder ras, een inferieur menstype. 'Ze hebben ander licht in hun ogen', vertrouwde iemand mij eens toe. Er zijn ook mensen die zulke uitdrukkingen niet voor hun rekening willen nemen, maar toch afwijzend staan tegenover de komst van buitenlanders. Sommigen zien hun aanwezigheid als een oordeel van God. Evangelisatie onder hen zou zinloos of zelfs ongeoorloofd zijn. Hebben zij misschien gelijk? Hoe moeten wij staan tegenover de vreemdeling binnen onze poorten? Gods Woord geeft een antwoord op deze vraag. Bezinning is dan ook hard nodig.

Vreemdelingen in de Bijbel

In deze artikelen zullen we ons vooral bezig houden met vreemdelingen die hier als vluchteling verblijven. We willen daarbij de andere buitenlanders niet uit het oog verliezen, maar vragen in het bijzonder aandacht voor de zogenoemde asielzoekers. Vluchtelingen kunnen hun land verlaten om redenen van politieke, sociale, economische of godsdienstige aard. Men behoort bijvoorbeeld bij een verboden oppositiepartij, men slaat op de vlucht voor oorlogsdreiging of oorlogsgeweld, men ziet economisch geen toekomst meer of men moet huis en haard verlaten vanwege godsdienstige overtuigin-

gen. Van de laatste categorie zijn de eerder genoemde Hugenoten een duidelijk voorbeeld. Ook kunnen we denken aan de Pilgrim Fathers en aan vele afgescheidenen in de eerste helft van de 19^e eeuw. Vandaag zijn er christenen uit onder meer China, het Midden-Oosten en bepaalde republieken uit de voormalige Sovjet-Unie, die om des geloofs wille moeten uitwijken. Het hoeft niet gezegd te worden hoeveel leed dit alles met zich mee brengt. Alles verlaten wat een mens lief was. En dan een onbekende toekomst tegemoet, waarbij een traumatisch verleden dikwijls meereist als een zwarte schaduw.

Nu is het opmerkelijk dat meerderen van Gods kinderen die wij ontmoeten in de Bijbel, ook vluchteling of asielzoeker geweest zijn. Het is goed om dit te beseffen. Wij zijn dat niet zo gewend, gesetteld als we zijn in onze welvaartsstaat. Bij vluchtelingen denken we altijd aan anderen. Wij zijn de autochtonen, zij de allochtonen. In Gods Woord ligt het nogal eens anders. Zo lezen wij van Abram, die de opdracht kreeg: 'Ga gij uit uw land en uit uw maagschap en uit uws vaders huis naar het land dat Ik u wijzen zal' (Gen. 12:1). Komt hij in Kanaän, dan blijkt er honger in het land te zijn. 'Zo toog Abram af naar Egypte om daar als een vreemdeling te verkeren' (Gen. 12:10). Abram als vluchteling om economische redenen. Uiteindelijk een vluchteling om 's Heeren wil. Bij zijn sterven heeft hij, naast een grafspelonk, nog geen vierkante meter grond in het beloofde land. Hij heeft er als "vreemdeling en bijwoner" verkeer (Gen. 23:4). Kanaän was "het land van zijn vreemdelingschappen" (Gen. 17:8). Datzelfde geldt van de andere aartsvaders, Izaäk en Jakob. Zij zijn vreemdelingen gebleven in het land der belofte (Gen. 37:1 en 47:9). Jakob is zelfs gestorven in "het buitenland", in Egypte. Zijn nageslacht heeft er meer dan 400 jaar verkeer. Mozes heeft moeten vluchten naar Midian, waar hij als vreemdeling verkeerde (Exod. 2:15-22). Van David lezen wij dat hij zich moest verbergen in holen en spelonken, en dat hij zijn vader en moeder in veiligheid bracht bij de koning der Moabieten (1 Sam. 22:3,4).

Het vreemdelingschap van deze bijbelheiligen heeft hun leven gete-

kend. Heel duidelijk is dat aan te wijzen bij de aartsvaders. Ze hadden geen erfdeel in Kanaän (afgezien van de spelonk van Machpela) en ook geen burgerrechten. Tevens bewaarden zij de nodige afstand tegenover de bevolking van Kanaän. Ze leefde wel in Kanaän, maar ze waren niet van Kanaän. Wel hadden ze contacten met hun burenen. Abram sloot bondgenootschappen met Mamre, Aner en Eskol (Gen. 14:13). Maar Abram ging in zijn contacten niet zo ver als zijn neef Lot, die binnen de muren van Sodom ging wonen (Gen. 13:12), met alle kwalijke gevolgen vandien (Gen. 19). De aartsvaders hebben dankbaar gebruik gemaakt van de gastvrijheid der Kanaänieten, maar ze hebben zich verre gehouden van de steden der Kanaänieten, die in de meeste gevallen bolwerken van afgoderij en onreinheid waren.

Een vreemdeling hier beneden

In de Hebreeënbrief gaat de apostel door op het leven van de aartsvaders. Gasten en vreemdelingen zijn ze geweest. Niet alleen in Kanaän, maar ook op de aarde (Hebr. 11:13). Ze waren begerig naar een beter, dat is naar het hemelse vaderland (vs. 16). Ze verwachtten de stad die fundamenteen heeft, welker Kunstenaar en Bouwmeester God is (vs. 10). Het is een voorrecht wanneer die stad in waarheid mag worden gezocht. Van nature zijn we zo goed thuis in deze wereld en in de zonde. Dan zijn we geen vreemdelingen in de rechte zin, maar in de slechte zin van het woord. 'Zonder Christus, vervreemd van het burgerschap Israëls en vreemdelingen van de verbonden der belofte, geen hoop hebbende en zonder God in de wereld' (Ef. 2:12). Ongelukkig zijn we als dat ons leven is. Dan hebben we ook geen oog voor onze medereiziger naar de eeuwigheid. Dan beseffen we niet dat we allemaal van dezelfde lap gescheurd zijn en zien we misschien wel neer op mensen met een andere huidskleur. Er is soms een afweerdiging te bemerken ten opzichte van evangelisatie onder buitenlanders. Zou hier geen diepe oorzaak liggen?

Gelukkig zijn zij die door wederbarende genade en een oprecht geloof een vreemdeling mogen worden, zoals Abraham dat was en zoals al Gods kinderen dat zijn. Dan wordt

het de taal van ons hart wat David mocht vertolken in Psalm 39: 'Ik ben een vreemdeling bij U, een bijwoner, gelijk al mijn vaders' (vs. 13). Geen vreemdeling zonder meer, maar "een vreemdeling bij U". Een vreemdeling met een thuiskomen. Dit vreemdelingschap heeft niet allereerst te maken met een letterlijk ontheemd zijn. Het wordt soms beleefd door een mens die niet op de vlucht hoefde te slaan, maar mag wonen in het midden van zijn volk. Niet wereldvreemd, niet overgeestelijk, en toch een vreemdeling op

aarde. Getrokken uit de stad Verderf en gebracht op de weg die leidt naar het nieuwe Jeruzalem. Zijn wij zelf al zulke vreemdelingen geworden? De dichter van Psalm 119 mocht het in waarheid zijn. Een pelgrim met een pelgrimslied.

*'Ik ben, o HEER, een vreemd'ling hier beneên;
Laat Uw geboôn op reis mij niet ontbreken.'*

(Psalm 119:10 berijmd)

Veenendaal, ds. C. Sonneveld.

jubileumboek 'Ontboezemingen'
- ds. L. Blok: Sluiting

Het is de bedoeling het samenzijn te besluiten om ca. 12.40 uur.

Ter gelegenheid van dit jubileum is een herdenkingsboek samengesteld (zie onder). Na de bijeenkomst zal er een boekentafel zijn waar u het jubileumboek kunt kopen.

Het Curatorium en de docenten nodigen alle belangstellenden hartelijk uit om op deze herdenkingsbijeenkomst aanwezig te zijn!

**'ONTBOEZEMINGEN',
jubileumboek ter gelegenheid van
het 75-jarig bestaan van de
Theologische School van de
Gereformeerde Gemeenten.**

Inhoud:

- Woord vooraf
- Wat vooraf ging: periode tot 1927
- Verslag openingssamenkomst 13 januari 1927
- Historisch overzicht 1927-2002
- Vraaggesprek met ds. A.F. Honkoop
- Impressies over docenten
- Herinneringen aan de studententijd
- De vakken op school
- De bibliotheek
- Overzichtslijsten curatoren, docenten en studenten

Het boek is een unieke uitgave: ca. 200 blz., voorzien van veel foto's die nog niet eerder gepubliceerd zijn; kosten 20.00 euro (excl. portokosten). De opbrengst komt ten goede aan de Bibliotheek van de Theologische School.

Het boek kan *schriftelijk* besteld worden bij:

Bibliotheek Theologische School
der Gereformeerde Gemeenten
t.a.v. de heer M. Bal
Boezemsingel 27a
3034 EC Rotterdam

Voor *telefonische* bestellingen kunt u bellen:

Mevr. J. Kranendonk-Gijssen
tel. 0341 - 455 124.

**AANGEPASTE KERKDIENTST
TE NUNSPEET**

D.V. zaterdag 19 januari zal in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Nunspeet, Brinkersweg

Kerknieuws

Aangenomen:

naar Scheveningen: ds. J.B. Zippro te Moerkapelle.

Beroepen:

te Amsterdam-Noord; ds. J. Driessen te Doetinchem;

te Borssele: A.J. Gunst te Benthuizen;

te Utrecht: ds. G.J.N. Moens te Goes;

te Zoetermeer: ds. A. Schot te Krimpen aan den IJssel.

Bedankt:

voor Beekbergen: ds. A. Bac te Bodegraven;

voor Emmeloord: ds. W. Harinck te Woerden;

voor Gorinchem en voor Middelburg-Centrum: ds. G.J. van Aalst te Ridderkerk;

voor Hamilton (Canada) en voor Sioux Center (Iowa, U.S.A.): ds. G. Hogchem te Barneveld;

voor Krabbendijke: ds. A.H. Verhoef te Sint Catharines, Ontario (Canada);

voor Kruiningen: ds. W.J. Karels te Hardinxveld-Giessendam;

voor Lelystad: ds. H. Hofman te Waarde;

voor Lethbridge, Albertha (Canada): ds. A. Schot te Krimpen aan den IJssel;

voor Naaldwijk: ds. G.J. van Aalst te Ridderkerk;

voor Rotterdam-Alexanderpolder: ds. J. Schipper te 's-Gravenpolder;

voor Sint Annaland en voor Yerseke: ds. G.J.N. Moens te Goes;

voor Vlaardingen W. Harinck te Woerden;

voor Vlissingen: ds. W. Silfhout te Hendrik-Ido-Ambacht.

75-JARIG BESTAAN THEOLOGISCHE SCHOOL GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Op 13 januari 2002 zal het 75 jaar geleden zijn dat de Theologische School van onze gemeenten in een plechtig samenzijn in de Boezemsingelkerk te Rotterdam werd geopend.

Ter gelegenheid van dit jubileum wordt op Deo Volente zaterdag 26 januari a.s. een bijeenkomst gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Rotterdam-C., Boezemsingel 30. Aanvang 10.30 uur.

Het programma van deze bijeenkomst is als volgt:

- Opening door een der curatoren
- ds. M. Golverdingen: Wat vooraf ging: periode tot 1927
- ds. A. Moerkerken: Historisch overzicht 1927-2002
- Toespraak van een afgevaardigde van onze zustergemeenten uit Noord-Amerika
- Enkele predikanten geven een impressie over hun studententijd
- ds. G.J. van Aalst: Overhandiging

hoek Aarweg, een aangepaste kerkdienst worden gehouden voor mensen met een verstandelijke handicap. In deze dienst hoopt voor te gaan ds. C.J. Meeuse, predikant te Nunspeet. De dienst begint om 15.00 uur. Hij wenst te spreken over Een onwaardige geholpen, naar aanleiding van Lukas 7 : 1-10

MED. DEP.

BUITENLANDSE KERKEN

Ds. P. van Ruitenburch, Chilliwack, Canada, hoopt D.V. van 21 januari tot 1 februari een bezoek aan Nederland te brengen. Hij zal de Netherlands Reformed Congregations of te United States and Canada vertegenwoordigen op de vervolg Synode. Verder hoopt hij enkele gemeenten te dienen. De preekbeurten zijn reeds afgesproken. Verder delen wij u mee dat ds. H. Hofman, zendingspredikant van de NRC in Bolivia, in Nederland is in verband met de zorgelijke gezondheidstoestand van zijn moeder.

Ds. W. Harinck, secretaris.

DOVENDIENST

KRIMPEN A/D IJSSEL

Ds. A. Schot hoopt op 19 januari D.V. voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden. De dienst wordt gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente, Kon. Wilhelminaplein 1 en vangt aan om 15.00 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

DS. W. HAGE

Op D.V. dinsdag 8 januari mocht onze emeritus-predikant, ds. W. Hage, de leeftijd van 90 jaar bereiken. Vele jaren heeft hij Gods Woord uitgedragen in de verschillende gemeenten die hij mocht dienen. De Heere, de Onveranderlijke Verbondsgod, gedenke Zijn oude dienaar in de lichamelijke zwakheden. Hij geve met de apostel Paulus in beoefening: Want het leven is mijn Christus, en het sterven is mijn gewin, Fil. 1 : 21.

De kerkenraad Gereformeerde Gemeente Kruiningen.

CLASSIS ROTTERDAM

Op D.V. vrijdagavond 11 januari 2002 hoopt de classis Rotterdam te vergaderen in het kerkgebouw van de gemeente Rotterdam-Centrum aan de Boezemsingel. Aanvang 19.30 uur.

DS. J. S. VAN DER NET IS 25 JAAR PREDIKANT EN NEEMT AFSCHIED VAN APELDOORN.

Ds. J. S. van der Net herdacht op zondagochtend 23 september in Apeldoorn het feit dat hij vijftwintig jaar geleden als predikant werd bevestigd in de Gereformeerde Gemeenten. Hij bediende het Woord uit Johannes 3:26-33, daarbij nogmaals lezend de verzen 29 en 30: "Die de bruid heeft, is de Bruidegom, maar de vriend des Bruidegoms, die staat en Hem hoort, verblijdt zich met blijdschap om de stem des Bruidegoms. Zo is dan deze mijn blijdschap vervuld geworden. Hij moet wassen, maar ik minder worden."

Ds. Van der Net bepaalde de gemeente bij "het getuigenis van Johannes de Doper." Hij stond in de eerste plaats stil bij "de levenstaak van de dienstknecht des Heeren en in de tweede plaats bij "de levenskeus van de dienstknecht des Heeren."

Op 22 september 1976 bevestigde ds. K. de Gier ds. Van der Net als predikant in de gemeente van Utrecht met de tekst: "Gij dan, mijn zoon, wordt gesterkt in de genade, die in Christus Jezus is" (2 Timotheüs 2:1). Hij diende daarna vanaf 1982 de gemeente te Hendrik Ido Ambacht, vanaf 1985 die te Dordrecht en sedert 11 september 1991 de gemeente van Apeldoorn.

In de middagdienst – het kerkgebouw was in beide diensten overvol – nam ds. Van der Net afscheid van de gemeente te Apeldoorn die hij ruim tien jaar heeft gediend. Hij bediende daarbij het Woord uit Romeinen 15:13: "De God nu der hoop vervulle ulieden met alle blijdschap en vrede in het geloven, opdat gij overvloedig moogt zijn in de hoop, door de kracht des Heiligen Geestes." opdat gij overvloedig moogt zijn in de hoop, door de kracht des Heiligen Geestes." Het thema luidde: "een biddend vaarwel, een gebed om vervulling." De afscheid nemende predikant stond achtereenvolgens stil bij de Bron van de vervulling, de weldaden van de vervulling, de vrucht van de vervulling en de Werkmeester van de vervulling.

Stilstaande bij de Bron van vervulling, zei ds. Van der Net; Door de zonde zijn wij zonder God en hoop in de wereld. Als de Heere de predi-

king van Zijn Woord gaat gebruiken tot zaligheid, ontnemt hij onze valse hoop en wordt het buiten hope. Dan werkt hij een levende en gegronde hoop in het hart. Hebt u zo in uw leven God reeds als bron der hoop leren kennen? De Heere verlevendigt ook de hoop in het hart van Zijn kinderen door hen Zijn beloften te doen aangrijpen. Sprekend over de weldaden van de vervulling, noemde de predikant blijdschap en vrede. In het Paradijs werden wij tot blijdschap geschapen. Maar wij zondigden en braken de gemeenschap met God. Onze blijdschap is nu omfloerst door een rouwsluier. Al wat de wereld biedt aan blijdschap is hol en leeg. Alleen de God van de hoop kan echte blijdschap schenken.

Kent u deze echte blijdschap? Veel mensen denken dat het leven der genade somber is en altijd maar doet huilen en verdrietig zijn. Maar, meisjes en jongens, dat is een grote vergissing. Gods kinderen kennen pas de echte blijdschap die de mens van nature niet kent. De Heere leert in Zijn opzoekende liefde al iets van die blijdschap bij de aanvang op de weg der genade, als een mens vanuit zijn Godsgemis het in de nacht wel eens mag zingen: "God heb ik lief." Blijdschap is er ook als de Heere de beloften opent en wij ruimte gaan zien in Jezus. En eveneens als de belofte een pleitgrond mag worden. Als we mogen geloven dat wij niet allen anders zijn geworden, maar eens Anderen...

Stilstaand bij de vrucht van de vervulling zei ds. Van der Net: Vraag of God u de dode hoop wil afnemen en een levende hoop wil schenken. De dingen van de wereld glippen als zand door je vingers heen. Maar Gods kinderen hebben een goed dat nimmermeer vergaat. Zij kennen een hoopvol uitzicht op de eeuwigheid en in hun hart zijn de gebaande wegen gekomen. Dan moeten we door veel diepten. Maar als de hoop leeft, kan dat. Hebt u een gegronde hoop? Sprekend over de Werkmeester van de vervulling zei de predikant hoe de Heilige Geest het geloof in de oefeningen werkt in het hart. De zaligmakende werkingen van de Heilige Geest zijn door Christus verworven en op de Pinksterdag aan de kerk geschonken. Zonder die Geest kunnen wij niet zuchten, niet van hier naar boven vluchten. Lof zij de Heilige Geest,

van Wie de Catechismus zegt: Die eeuwig bij ons blijft. Die Geest is het, Die er ook in Apeldoorn heeft willen toebrengen. Loof, loof de Heer', mijn ziel, met alle krachten. De Boodschapper gaat heen, maar de boodschap blijft, aldus ds. Van der Net. U zult worden geoordeeld naar het gebrachte Woord. Dat keert nooit ledig weder. De scheidende predikant liet daarom nog eenmaal de nodiging van het Evangelie horen: Ook vanavond staat de Heere Jezus nog met uitgebreide armen voor u. Na de prediking sprak de predikant een woord van afscheid tot de jeugd, de catechisanten, koster, organisten e.d. Oud. Chr. Fahner uit Arnhem sprak vervolgens ds. Van der Net toe namens de Classis Rijssen en de Particuliere Synode Oost. Hij wens- te de kerkenraad toe in navolging van de afscheid nemende predikant

te mogen voorgaan in het spoor van Gods Woord en liet de predikant toezingen Psalm 21:3. Namens de kerkenraad sprak oud. H. Folmer. Hij bedankte ds. Van der Net voor zijn eenvoudige en appellerende, de jeugd erbij betrekkende prediking en liet hem toezingen Psalm 119:7 en 33. Aan het eind van de dienst zong de gemeente Psalm 56:5, het vers dat door haar predikant vaak als slotzang werd opgegeven.

Op zaterdag 22 september was er zowel 's morgens als 's middags gelegenheid om ds. Van der Net geluk te wensen met het feit dat hij een kwarteeuw mocht dienen in de wijngaard des Heeren. Daarvan werd druk gebruik gemaakt.

G. Roos, tweede scriba.

Het Rustpunt biedt opvang aan mensen die vanwege psychosociale problemen tijdelijk onderdak behoeven. De opvang van de gasten wordt vorm gegeven door een professionele woonbegeleider, bijgestaan door vrijwilligers. Als regel geldt een verblijfsduur van maximaal zes weken. Voor informatie kunt u bellen naar OnderDak: 078-6849077 (kantoor- uren). **Voor spoedgevallen is het Rustpunt dag en nacht bereikbaar onder nummer 06 22272697.**

0800-0222334

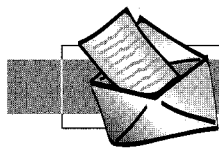
uisterlijn

telefonische dienstverlening Gereformeerde Gemeente

Heb je niemand???
Voor jongeren en ouderen een horend oor!!!

U kunt ons bellen:

- op maandag-, donderdag- en vrijdagavond van 19.00 - 22.30 uur;
- op dinsdagmorgen van 09.00 - 12.00 uur;
- op woensdag- en zaterdagmiddag van 13.30 - 17.00 uur.

Berichten

DISTRICTSAVOND DISTRICT OOST +16

Op D.V. 19 januari hoopt dhr. C. Brouwer een lezing te houden over *'De persoonlijke omgang met God.'* De bijeenkomst is in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Doetinchem, Bezelhorstweg 54 en begint om 19.30 uur. Jongeren, maar ook ouderen, zijn welkom.

COMMISSIE VERZORGENDE BEROEPEN ROTTERDAM

Op D.V. 24 januari 2002 een bezinningsavond, waar dhr. J.B. Ruit zal spreken over "Zijn er grenzen aan ons handelen"" (Abstineren, ja of nee?)

De avond zal gehouden worden in de Gereformeerde Gemeente te Ridderkerk, Anjerstraat 2 en begint om 19.45 uur.

DATHEEN SAMENZANG- AVOND TE HEUSDEN

Op D.V. zaterdag 19 januari a.s. organiseert stichting "Musica Sacra" een Datheen samenzangavond in de Ned. Herv. Kerk te Heusden. Het programma voor deze avond bestaat uit het gemeenschappelijk zingen

van de eeuwenoude psalmberijming van Petrus Datheen.

De opening en meditatie wordt verzorgd door ds. W. Silfhout van Hendrik Ido Ambacht.

De toegang is vrij. Er zal een collecte worden gehouden, waarvan de opbrengst bestemd is voor het Isaac Da Costa Fonds.

Jong en oud hartelijk welkom. Aanvang 19.30 uur.

JUBILEUMGESCHENK THEOLOGISCHE SCHOOL

Op D.V. 26 januari wordt in het kerkgebouw van de Boezemsingel te Rotterdam-Centrum het 75-jarig bestaan van de Theologische School herdacht. Bij een jubileumbijeenkomst is het niet de gewoonte om met lege handen te komen.

Het meubilair van het leslokaal van de school is na 26 jaar gebruik minder geworden. Het leek onze kerkenraad daarom een goede zaak u de mogelijkheid te bieden om een bijdrage te geven voor de vernieuwing hiervan.

Tevens willen wij een bedrag schenken voor de vorming van het boekenfonds. Vanuit dit fonds kunnen

aankopen plaatsvinden ten behoeve van de bibliotheek.

Uw gift kunt u overmaken op Postbankrekeningnummer 59.84.14 t.n.v. Penningmeester Ger. Gem. Capelle aan den IJssel-West, onder vermelding: Gift Theologische School.

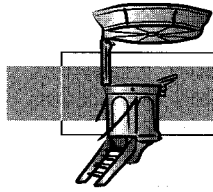
We hopen dat onze consulent ds. Schot tijdens de jubileumbijeenkomst namens onze gemeenten en gemeenteleden een fraai bedrag kan overhandigen. Op voorhand willen we u danken voor uw bijdrage.

PSALMENSYMPOSIUM

Wat zingen we 's zondags? Waarom zingen we dan de ene psalm veel vaker dan de andere? Zingen we meer klaagzangen of juist meer lofliederen? Over deze en andere vragen gaat het op het psalmsymposium dat D.V. zaterdagmiddag 19 januari wordt gehouden in de Elimkerk te Amersfoort. Dr. Johan Polder, bestuurslid van de Vereniging Organisten Gereformeerde Gemeenten, presenteert zijn onderzoek naar 1500 organistenbriefjes. Dr. Jan Smelik (hymnoloog) en ds. C.

Hogchem reageren op de resultaten en doen mee in de forumdiscussie. Het kamerkoor Chantez à Dieu o.l.v. Paul Heijboer zingt psalmbewerkingen in diverse stijlen. Organist Jan Wisse begeleidt de samenzang. Aanvang 14.00 uur.

Toegang vrij. Ruime parkeergelegenheid rond de kerk. In de pauze gratis koffie en thee. Lindenberg is aanwezig met een cd- en boekenstand. Houdt u van psalmen en van zingen? Dan mag u dit symposium niet missen. Van harte welkom.

Predikbeurten

ZONDAG 13 JANUARI 2002

Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. de Pater; Aagtekerke 9.30, 14.30 en 19.00 uur leesdienst; Alblasterdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. v/d Heiden; Almelo 10.00 en 15.00 uur dhr. G. Pater; Amsterdam-Noord (Melkweg 16) 10.00 uur (H.A.) en 16.30 uur ds. W. Harinck; Arnhem 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. Hofman; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. de Jongste; Bodegraven 10.00 uur (H.A.) en 18.30 uur ds. Bac; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Breda 14.30 uur ds. M. Karens; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur ds. Moerkerken; Delft 15.30 uur ds. Zippro; Deventer 18.00 uur dhr. G. Pater; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. den Boer; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. Driessen; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Vermeij; Emmeloord 19.00 uur ds. Meeuse; Enschede 10.00 en 15.30 uur dhr. Hoogerland; Enter 18.00 uur ds. Tuinier; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Melis; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Moens en 14.00 uur leesdienst; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; Goudswaard 18.00 uur ds. van Aalst; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. Schipper en 14.00 uur leesdienst; Groningen 10.00 uur ds. Vreugdenhil en 16.00 uur leesdienst; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Hoofddorp 11.00 uur leesdienst en 19.00 uur ds. Boogaard (Geref. Kerk Vrijgemaakt); Hoogvliet 10.00 uur ds. Baaijens; Houten 11.00 en 16.30 uur ds. v/d Net; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. Mouw; Kapelle-Biezeling 9.30 en 18.00 uur ds. Tanis en 14.00 uur leesdienst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. P. Blok; Kortgene 14.30 uur ds. Neele; Krabben-dijke 14.30 uur ds. van Gelder; Krimpen a/d IJssel 10.00 en 16.30 uur ds. Schot; Lelystad 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Marknesse 9.30 en 14.30 uur dhr. van Boven; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. Neele en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. J. Karels; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. Zippro; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. de Wit; Nieuwer ter Aa 19.00 uur ds. v/d Net; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds.

Beens; Oosterend-Texel 10.00 en 16.00 uur ds. van Dijk; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. A.B. v/d Heiden; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. J. Karens; Oud Beijerland 9.30 uur ds. van Aalst; Oudemirdum 19.00 uur ds. Vreugdenhil; Puttershoek 15.00 uur ds. W.J. Karels; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur leesdienst; Ridderkerk-Slikkerveer 19.15 uur ds. Golverdingen; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 uur ds. Mol en 15.00 uur ds. van Dieren; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rotterdam-Alexanderpolder 14.30 uur ds. Schot; Rotterdam-Centrum 10.00 uur ds. Paul en 19.00 uur ds. Visscher; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 16.30 uur ds. Mijnders; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. Brugge en 14.00 uur leesdienst; Scheveningen 17.00 uur ds. Paul; Soest 10.00 en 15.00 uur dhr. Verschuure; Sprang Capelle 15.00 uur ds. J. de Pater; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. Veenendaal; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur leesdienst; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Tuinier; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. Gunst en 14.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermaalen 10.00 en 18.30 uur ds. Verweij; Uddel 11.15 en 18.30 uur leesdienst (Ned. Herv. Kerk) Urk 10.00 en 17.00 uur ds. van Krimpen; Utrecht 18.00 uur dhr. Verschuure; Veen 14.30 uur ds. P. Mulder; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Vlaarding 10.00 en 16.30 uur ds. F. Harinck; Waarde 9.30 en 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. Kleppe; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Wierden 18.30 uur dhr. Hoogerland; Woerden 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Yerseke 14.30 uur ds. Moens; Zaandam 19.00 uur ds. W. Harinck; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. van Ekeveld; Zoetermeer 15.30 uur ds. de Jongste; Zwijndrecht 14.30 uur ds. de Wit; Zwolle 15.00 uur ds. L. Blok.

DINSDAG 15 JANUARI 2002

Dirksland 19.30 uur ds. den Boer (bijbellezing); Middelburg-Centrum 19.30 uur ds. Baan; Urk 19.30 uur ds. van Krimpen (bijbellezing).

WOENSDAG 16 JANUARI 2002

Beekbergen 19.30 uur ds. Beens; Brakel 19.30 uur ds. Gunst; 's-Gravenpolder 19.30 uur ds. Veenendaal; Groningen 20.00 uur ds. Vreugdenhil; Haarlem 19.30 uur ds. v/d Net; Hilversum 19.45 uur ds. Verweij; Meeuwen 19.30 uur ds. Schipper; Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. Schreuder; Oostvoorne 19.30 uur dhr. Hoogerland; Opheusden 19.30 uur dhr. G. Pater (zendingsdienst); Rijssen-Noord 19.30 uur ds. van Dieren; Rotterdam-Zuidwijk 19.45 uur ds. Baan; Spijkenisse 19.45 uur ds. J. de Pater; Veen 19.30 uur dhr. Verschuure; Werkendam 19.30 uur ds. M. Karens (bijbellezing); Zwijndrecht 19.30 uur ds. Mondria; Zwolle 19.30 uur ds. Vermeij.

DONDERDAG 17 JANUARI 2002

Borssele 19.30 uur ds. Schipper; Enkhuizen 19.30 uur dhr. G. Pater; Kampen 19.30 uur ds. Melis; Kootwijkerbroek 19.30 uur ds. P. Blok; Kruiningen 19.30 uur ds. Schot; Oosterend-Texel 19.30 uur ds. van Dijk (bijbellezing); Ouddorp 19.30 uur ds. Neele; Poortvliet 19.30 uur ds. A.B. v/d Heiden; Rhenen 19.30 uur ds. Hogchem; Ridderkerk-Slikkerveer 19.30 uur ds. J. de Pater; Rilland-Bath 19.30 uur ds. P. Mulder; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. Bac; Rotterdam-Zuid 19.45 uur ds. Beens; Vlaarding 19.45 uur ds. B. v/d Heiden; Wageningen 19.30 uur ds. Mondria; Yerseke 19.30 uur ds. Baan;

ZATERDAG 19 JANUARI 2002

Krimpen a/d IJssel 15.00 uur ds. Schot (dovendienst).

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN Alkmaar:

Evangelist L. Versteeg; kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70; dienst iedere zondag om 10.30 uur. Catechisatie: dinsdagavond om de twee weken 18.15 uur.

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist G. van de Breevaart; Kerk van de Zevende Dags Adventisten, Eeskwerd 1; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Merksem:

Evangelist J. Witte; Prot. Kerk, Oude Barreelei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Evangelist H.J. v.d. Boogaart; kerkgebouw Offenbachstraat 105-107; diensten iedere zondag om 10.00 en 18.30 uur. Bijbelstudie: iedere woensdagavond om 20.00 uur.

Advertenties

Voor uw belangstelling en deelneming ons betoond na het overlijden van onze geliefde schoonzuster en tante

HUIBERTA KOK-BOGERMAN

betuigen wij u hiermede onze oprechte dank.

Ridderkerk, januari 2002

Namens de familie B. Kok
executeur testamentair

Bij de aanvang van het nieuwe jaar wensen wij alle predikanten, docenten, emerituspredikanten, predikantsweduwen, zendingswerkers, evangelisten, kerkenraden, familie en vrienden van harte Gods onmisbare zegen toe.

Ds. en Mevr. Verweij-Pronk
Geldermalsen

Hartelijk bedankt, vriendinnen, voor de goede wensen en met alle bekenden, van harte 's Heeren bewaring, verwoord in Ps. 91 toegewenst D.V. in 2002.

Mevr. Wed. Ds. Dieleman

Met dank voor de goede wensen, bij de jaarwisseling ontvangen, bidden wij familie en vrienden en voorts allen die bij de arbeid in Gods Koninkrijk betrokken zijn, 's Heeren zegen in 2002 toe.

Fam. Ds. J. Baaijens
Ridderkerk

Na de Heere willen wij ieder die aan ons dacht, in welke vorm, bij ons 40-jarig huwelijk, ons verblijf en thuiskomst uit het Dijkzicht ziekenhuis hartelijk dank zeggen. De Heere hielp nog uit en door in alles. Tevens wensen wij familie, vrienden, predikanten, studenten, predikantsweduwen en kerkenraden Gods onmisbare zegen in het nieuwe jaar.

Fam. C.L. Hage-Baaij
Schoolstraat 2
Poortvliet

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ Horssen bv

DORPSSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

Natuur- en kerkhistorieis naar Schotland

o.l.v. L.J. van Valen. D.V. van 21
t/m 31 augustus a.s. met bezoek
aan plaatsen rondom het leven van
de ERSKINES. Vraag informatie:
Tel. 078-6144368;
e-mail: l.j.vanvalen@hetnet.nl

AMELAND/TERSCHELLING

t.h. keurige stacar's/challets, alle
comf. overd/zwb etc. vrij voor 5/7
en na 9/8, huur niet (te) duur! voor-
na seizoen extra goedk.
Fam. v.d. Sluis, 0512-516096.

TE HUUR ZUNA BIJ RIJSSEN

Luxe vac. bungalows 4**** van
alle gemakken voorzien, o.a. eigen
wasmachine en magnetron. Prachtige
omgeving voor fiets en wandel-
tochten! En... dicht bij viswater. Bel
voor gratis kleurenfolder. Vak. oord
Holsappel Tel/fax 0548-512790.

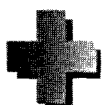
Te huur voor het hele jaar door:
Ruime **vakantiewoning** met 8 slaap-
plaatsen in **Alberta-Canada**, omge-
ving van Lethbridge. Dicht bij Wa-
terton Park en Amerikaanse grens. U
hebt een schitterend uitzicht op de
prairie en de Rocky Mountains.
Voor inlichtingen: 0571-292950.

BAKKEVEEN midd in de Fr.
Wouden, grens fr/dr, in prachtig
fiets/natuurgeb. veel mogelijk/
zwemb etc. t.h. keurige stacar's,
alle comfy. huur niet (te) duur!
Voor/naseiz extra goedk.
Fam. v.d. Sluis, 0512-516096.

TE HUUR helpt woonboerderij
plus tuin, vrijgelegen. Langs pro-
vinciale weg Rhenen-Veenendaal.
€ 750,- per maand. tel. 06-23158739.

TE HUUR GEVRAAGD:
woonruimte voor weduwe, 64 jaar,
in Barneveld of omgeving.
Tel. 0342-492005.

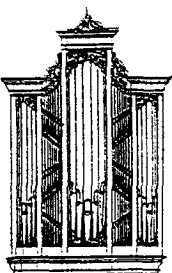
Kraamzorg?

RST

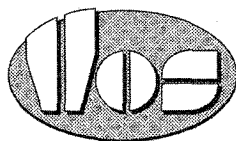
Tel. 0342 - 422 324
Postbus 154, 3770 AD Barneveld

Orgelmakerij Boogaard

Gravenstraat 4
7461 TN RIJSSEN
Telefoon 0548-521637
Telefax 0548-544904

Nieuwbouw-Restauratie-Stem- en onderhoudswerk.

Vertrouwd verzorgd

Begraffenisverzorging Vos

- verzorgt begravenissen in alle plaatsen op de Veluwe en aangrenzende gebieden
- staat u terzijde met vertrouwde zorg en aandacht, ongeacht bij welk begrafenisonderzoek u bent aangesloten
- is dag en nacht te ontbieden en altijd bereikbaar
- houdt rekening met uw persoonlijke wensen
- verzorgt geen crematies

Begraffenisverzorging Vos Aardhuisweg 74, 3888 MG Uddel
Telefoon (0577) 40 16 89, Fax (0577) 40 10 27

Begraffenisverzorging Vos. Zorg met gepaste eerbied.

Help Afghaanse vluchtelingen in Iran

Meer dan één miljoen Afghaanse vluchtelingen verblijven in Iran.
Op de vlucht voor de Taliban. Hun aantal neemt nu toe.
De vluchtelingkampen - gelegen in de woestijn - zijn hierop niet berekend.
Via de kerk in Iran kan het Deputaatschap hulp verlenen.

Giro 307447

Helpt u mee?

DOE
WEL

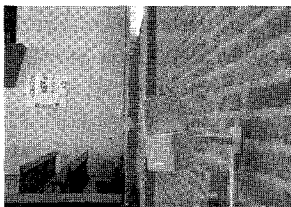
DEPUTAATSCHAP TOT HULPVERLENING
IN BIJZONDERE NODEN DER
GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Postbus 615 • 3440 AP Woerden
Tel. 0348-489910 • Fax 0348-483721

Geluid zoals het hoort!

Ook hier hebben wij het geluid verzorgd!

Van Gelder Elektronica
Carry van Bruggenstraat 33
9422 KM Smilde tel: 0592 415 509
www.vangelderelektronica.nl

Voor uitvaartzorg in :

- ◆ Scherpenzeel
- ◆ Barneveld
- ◆ Veenendaal
- ◆ Kootwijkerbroek
- ◆ De Valk-Wekerom
- ◆ Amersfoort
- ◆ Renswoude
- ◆ Woudenberg

Geen crematies

Prinsentaan 30
3925 BM Scherpenzeel

Tel. 033 277 0555

Stichting Zorgverlening

BIEDT TE HUUR AAN:

- Aanleunwoningen bij zorgcentrum Rehoboth in Goes.
- luxe 3- kamerappartementen
- hogere prijsklasse
- zorgverlening mogelijk

Meer informatie kunt u verkrijgen bij:
Stichting Zorgverlening
Briandlaan 2, 4334 GP Middelburg
Tel. 0118-626601 (tijdens kantooruren)

- Voor een waardige en stijlvolle verzorging van begrafenissen, naar wens van de familie;
- Geen crematies;
- Opbaren met kistkoeling in het sterfhuis of in de voor u bekende aula's;
- Dag en nacht bereikbaar en overal te ontbieden; ook voor de verzorging van de overledene door een gediplomeerde verpleegster.

AL UW PERSOONLIJKE WENSEN WORDEN DOOR ONS IN ALLE RUST EN VERTROUWELIJK BEHARTIGD.

Begrafenisonderneming de Jongh

Kerkstraat 15a, 4181 AA Waardenburg
Tel. 0418-652039

Reepijzer 5
3371 JC Hardinxveld-Giessendam
Tel. 0184-611154

CANADA BEZOEKERS.

Wij hebben twee bej. woningen te huur in het bej. teh. van de Ger. Gem. te Norwich, Ont.
Inl. tel. 001-519-863-2574.

begrafenisverzorging T. den Hollander

Begrafenissen in Vlaardingen, Rotterdam en omstreken.
Opbaar mogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.
Geen crematies.
Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 460 05 09
Fax 010 - 435 79 12

Harkes Begrafenissen

Voor een stijlvolle begrafenis

Nu ook voor begrafenissen in:

Benthuizen
Bodegraven
Capelle a/d IJssel
Gouda
Leiderdorp
Moerkapelle
Stolwijk
Zoetermeer

Berkenwoude
Boskoop
Delft
Den Haag
Lisse
Scheveningen
Woerden
Maar ook elders in Nederland

Opbaring in iedere door u gewenste rouwkamer of aula.
Thuisopbaring met koeling.

*Wij verzorgen
alleen begrafenissen*

Berkenbroek 7
2811 NZ Reeuwijk
tel. 0182 - 30 04 23

Dag en nacht bereikbaar